

Christosophia.

15.

Vuonna 1911 sattui käännekohta Teosofisen Seuran historiassa, kun n. s. Idän Tähti perustettiin. Tämä sivuliike, joka sittemmin on kasvanut emäseuraansa paljon suuremmaksi, otti tehtäväkseen valmistaa ihmismieliä vastaanottamaan suurta uskonnollista opettajaa, joka pian oli ilmestyvä maailmaan. Huhuiltiin, että personallista käyttövälinettä tulevalle mestarille jo valmisteltiin, ja ennen pitkää saatiin kuulla, että odotettu opettaja oli Kristus itse, hän, joka vaelsi Galileassa pari tuhatta vuotta sitten ja jota buddhalaiset nimittivät boodhisattvaksi, hindulaiset dshagadguruksi. Myöntää täytyy, että tämä sanoma otettiin vastaan suurella riemulla Teosofisen Seuran piirissä; verrattain harvat kuuntelivat epäillen ennustuksia ja loukkaantuivat niistä, mikäli ne koskivat Kristusta. Ainoastaan saksalainen Teosofinen Seura tohtori Steinerin johdolla asettui heti alusta jyrkästi Idän Tähteä vastaan.

Kun asiallisesti käsittelemme Idän Tähdessä sanomaa, nousee vastattavaksemme kaksi kysymystä: 1) Jos suuri opettaja tulee, onko hän Kristus? Onko tämä Kristuksen toinen tuleminen? 2) Onko yleensä odotettavissa suuren opettajan tulo ja koska? Vaikka jälkimäinen kysymys ei ole näennäisesti yhteydessä Kristuksen kanssa, on se tärkeänä nykyhetken kysymyksenä kristosofillekin tutkimisen arvoinen.

Idän Tähdessä uskotaan Mrs. Besantin ja Mr. Leadbeaterin tutkimusten nojalla, että Kristus – kristikunnan Kristus – on sama kuin boodhisattva ja maailman opettaja. Tämä mestarien mestari käytti opetuslapsi Jeesuksen ruumista kolmen vuoden aikana Palestiinassa, sanotaan, ja Palestiinassa Jeesus eli ja vaikutti 100 vuotta ennen kristillistä ajanlaskua. Mutta olemme nähneet, että tämä olettaus perustuu historialliseen erehdykseen. Kristikunnan Jeesus Kristus ei elänyt 100 vuotta e. Kr. Kristikunnan Jeesus ei siis ole sama kuin Mrs. Besantin ja Mr. Leadbeaterin näkemä Jeesus, jonka boodhisattva otti haltuunsa, eikä boodhisattva niin muodoin ole sama kuin Kristus.

Idän Tähdessä odottama maailmanopettaja ei näin ollen ole Kristus.

Mutta voisiko olettaa, että selvänäkijäin historiallisesta sekoituksesta huolimatta Jeesus Kristus todellisuudessa kuitenkin »tulisi takaisin»?

Tähän kysymykseen meidän ennen kaikkea täytyy saada vastaus evankeliumeista, sillä mitä itse odottavan mielialaan, näkyihin, ennustuksiin j. n. e. tulee, ei niihin ole luottamista.

Niin kauan kuin kristikunta on elänyt, on aina silloin tällöin uudistunut Kristuksen toisen tulemisen odotus. Jo ensimmäinen seurakunta Palestiinassa vietti onnelliset päivänsä siinä toivossa, että ristiinnaulittu mestari pian palaisi jälleen. Tätä odotusta kesti pari vuosisataa, ja ainoat, jotka pysyivät järkevinä ja sanoivat Jeesuksen puhuneen henkisistä asioista, olivat gnostikot ja jotkut »kerettiläiset». Kirkkohistoriasta tiedämme niinkään, että kristikunta uskoi maailman loppuvan vuonna 1,000 ja Kristuksen silloin tulevan tuhatvuotista valtakuntaa perustamaan. Vuosituhannen vaihteessa rukoiltiin, paastottiin, messuttiin, annettiin velat anteeksi j. n. e., ja suuri oli pettymys, kun maailma yhä pysyi ennallaan. Historiallinen kokemus varoittaa meitä liiaksi luottamasta ennustuksiin ja näkyihin, mikäli ne koskevat Kristuksen toista tulemistä.

Sillä mitä tästä asiasta sanonevat evankeliumit? Ensinnäkin ne varoittavat meitä vääristä profeetoista. Muistammehan kertomuksen opetuslapsista, jotka Öljymäellä kysyivät Jeesukselta, mikä hänen tulemuksensa ja maailman lopun tunnusmerkki olisi. Ja muistammehan Jeesuksen vastauksen: »katsokaa, ettei kukaan teitä eksytä. Sillä monta tulee minun nimessäni sanoen: 'minä olen Kristus', ja he eksyttävät monta . . . Jos silloin joku sanoo teille: 'katso, täällä Kristus on', tahi: 'tuolla', niin älkää uskoko. Sillä väärä kristuksia ja väärä profeettoja nousee, ja he tekevät suuria tunnusmerkkejä ja ihmeitä, niin että jos mahdollista, valitutkin eksytettäisiin. Katso minä olen edeltäpäin sanonut sen teille. Sentähden, jos teille sanotaan: 'katso, hän on erämaassa', niin älkää menkö sinne ulos, tahi: 'katso, hän on kamareissa', niin älkää uskoko.» (Matt. ev. XXIV, 3-5 ja 23-26.)

Ja mitä taas Kristus evankeliumein mukaan positiivisesti sanoo toisesta tulemuksestaan?

Näin kuuluvat hänen sanansa Matteuksen mukaan: »Sillä niinkuin salama lähtee idästä ja näkyy länteen saakka, niin on Ihmisen Pojan tulemus oleva. Missä raato on, sinne kotkat kokoontuvat. Mutta kohta noiden päivien ahdistuksen jälkeen aurinko pimenee ja kuu ei anna valoaan, ja tähdet putoavat taivaalta, ja taivasten voimat järkkyvät. Ja silloin Ihmisen Pojan tunnusmerkki näkyy taivaalla, ja silloin kaikki maan sukukunnat parkuvat; ja he näkevät Ihmisen Pojan tulevan taivaan pilvien päällä suurella voimalla ja kirkkaudella. Ja hän lähettää enkelinsä suuren pasunan kajahtaessa, ja he kokoavat hänen valittunsa neljältä ilmansuunnalta, taivasten toisesta äärestä niiden toiseen ääreen asti. . . Mutta siitä päivästä ja hetkestä ei tiedä kukaan, eivät taivaan enkelit, eikä myöskään Poika, vaan Isä yksin. . . Valvokaa siis, sillä ette tiedä, minä päivänä Herra tulee. . . Sentähden, olkaa tekin valmiina, sillä hetkenä, jona ette luule, Ihmisen Poika tulee.» Ja toisessa paikassa: »mutta kun Ihmisen Poika tulee kirkkaudessaan ja kaikki pyhät enkelit hänen kanssaan, silloin hän istuu kirkkautensa valtaistuimella». Ja vielä, kun ylimäinen pappi kysyi Jeesukselta, oliko hän Kristus, Jumalan Poika: »Olen. Mutta minä sanon teille: tästälähin saatte nähdä Ihmisen Pojan istuvan Voiman oikealla puolella ja tulevan taivaan pilvien päällä.» (Matt. ev. XXIV: 27-31, 36, 42, 44; XXV, 31; XXVI, 64.)

Apostolein teoissa kerrotaan, kuinka opetuslapset olivat koolla ja katselivat Kristuksen taivaaseen astumista. Silloin »heidän vieressään seisoivat kaksi miestä valkeissa vaatteissa ja nämä sanoivat: 'Galilean miehet, mitä te seisotte ja katsotte taivaalle? Tämä Jeesus, joka otettiin teiltä ylös taivaaseen, on tuleva samalla tavalla kuin te näitte hänen taivaaseen menevänkin.» (I, 10-11.)

Kristosofin ei tarvitse muuta kuin lukea näitä uuden testamentin sanoja ja kuvauksia ymmärtääkseen, mistä on kysymys. Niiden kieli on siksi selvä, etteivät saata tarkoittaa fyysisiä, ulkonaisia, vaan sisäisiä, sielullisia tapahtumia. Ainoastaan taikauskoinen mielikuvitus ajattelee Kristuksen tulevan ruumiillisessa muodossa aineellisen pilven päällä. Vähänkin kokenut kristosofi tietää, että tulemus tapahtuu henkisellä tavalla. Ihmisen Pojan tulemus on näkymätön tapahtuma. Kun personallisen ihmisen maailma on lopussa, kun hänen itsekkyytensä on näyttänyt osansa, silloin Kristus ilmestyy hänelle henkisesti – jota sanat »pilvessä» tarkoittaa – ja syntyy häneen.

Silloin hänestä tulee »Ihmisen Poika» ja »Jumalan Poika».

Gnostikot olivat oikeassa. He olivat ensimmäisten aikojen idealisteja ja spiritualisteja, jotka taistelivat materialistisia käsityskantoja vastaan. Heitä lähellä oli kirkkoisä *Origenes*, joka ankarasti puhui kirjaimen orjia vastaan ja teroitti pyhien kirjoitusten vertauskuvallista merkitystä, eritoten tuhatvuotiseen valtakuntaankin nähden.

Tiedämme myös, että kristityt seurakunnat vanhalla ajalla lopullisesti luopuivat odotusunelmistaan, kun vaikutukseltaan niin voimakkaaksi tullut kirkkoisä *Augustinus* ratkaisevasti selitti tuhatvuotisen valtakunnan jo tulleen, koska »kirkko nyt jo oli Kristuksen valtakunta ja taivasten valtakunta, jossa hänen pyhänsä jo hallitsivat hänen kanssaan».

Vielä Kristus viittaa toiseen tulemiseensa pyhän ehtoollisen asettamissanoissa. Matteuksen mukaan hän lausui: ». . . Ja minä sanon teille: tästälähin en juo tätä viinipuun tuotetta, ennenkuin sinä päivänä, jona juon sitä uutena teidän kanssanne Isäni valtakunnassa.»

Näitäkin sanoja on helppo ymmärtää vertauskuvallisesti, ne merkitsevät silloin: »minä Kristus en enää juo viiniä tämän maan päällä omassa yksityisessä ruumiissa; tästä lähtien juon sitä ainoastaan Isäni valtakunnassa, s. o. kaikissa niissä ihmisissä, jotka henkisesti yhtyvät minuun ja siten tulevat valtakunnan lapsiksi eli Isän Pojiksi!»

Mutta jos välttämättä tahdomme nähdä niissä ennustuksen fyysisestä takaisintulosta, ei semmoinen tapahdu ainakaan ennen kuin siinä kaukaisessa tulevaisuudessa, jolloin Isän valtakunta näkyväisestikin on toteutettu ihmisten kesken maan päällä.

Täten on kristosofien mielestä ratkaistu kysymys Kristuksen toisesta tulemisesta.

Se on kokonaan henkinen asia. Se tapahtuu ihmisyksilön sydämessä ja sielussa.

Mutta miksikä nykyaikana monet ihmiset niin hartaasti odottavat joko maailmanopettajan tai Kristuksen tuloa? Eivät ainoastaan Idän Tähtien jäsenet sitä tee. On kristittyjen kesken, on toisten teosofisten seurojen jäsenissä paljon ihmisiä, jotka vahvasti uskovat meidän elävän murrosajassa, suurten tapahtumain kynnyksellä, uuden sivistyksen aamuruskossa. Onko heidän uskonsa tuulesta temmattu?

Ei suinkaan, mikäli se koskee uuden kulttuurin nousua. Siksi monet merkit viittaavat siihen, että nykyisissä olosuhteissa on jotain vanhaa ja kulunutta, ettei tarvitse epäillä yhteiskuntien vähitellen muuttavan muotojaan. Uskonnollisella alalla on myös odotettavissa suuria mullistuksia, sillä ihmiskunta alkaa herätä lastenkamariunelmistaan ja ymmärtää elämää käytännöllisemmin, järkevämmiin ja totuudenmukaisemmin. Kaikille kirkkoille ja lahkoille alkaa vähitellen kirkastua luonnollinen ja yksinkertainen totuus, että Jumala, Elämä on yksi ja ihmiset kaikki hänen lapsiaan, siis keskenään veljiä henkisesti.

Mutta tämä ei ole vielä samaa kuin jonkun maailman opettajan odotettu tulo. Sillä tähän uskonnolliseen uudestisyntymiseen ei välttämättä tarvita erikoista uutta opettajaa. Se on jo pantu alulle. Se on jo käynnissä maailman kaikissa uskonnoissa ja kirkkoissa. Ihmiskunta itse sitä kaipaa ja uudistus lähtee ihmisten omista sydämistä. Jos henkistä sysäystä ulkoapäin tämän työn yhteydessä ajattelempa, älkäämpa silloin unohtako teosofista liikettä ja madame Blavatskyä. Madame Blavatsky antoi muodon ja sanan nykyajan sisäiselle kaipuulle. Hänen uhrityönsä pani suuren uskonpuhdistuksen lumipallon kiertämään.

Hän oli tavallaan aikamme suuri opettaja. Älkäämpa asettuko vanhojen juutalaisten kannalle, jotka odottivat Messiastaan senkin perästä, kun hän jo tuli. He eivät ottaneet Messiasta vastaan, vaan yhä odottavat hänen tulevan. Älkäämpa tehkö niin. Ymmärtäkäämpa, että valkoinen veljeskunta jo lähetti sanansaattajansa, vaikka maailma ei häntä käsittänyt, ja koettakaamme me oppia käsittämään ja sulattamaan hänen sanomaansa ihmisten ja kansojen veljeydestä, uskontojen jumalallisesta alkuperästä, ihmishengen kuolemattomuudesta ja korkeasta tulevaisuudesta j. n. e.

Tällä kristosofi ei tarkoita, että madame Blavatsky olisi ollut mikään palvottava vapahtaja. Hän oli jalo ja valistunut ihminen, joka oli käynyt koulua viisauden mestarein luona, ja hän tunsikin Kristuksen omassa sydämessään. Mutta kun Jeesus Kristus kerran sanoi: »mitä sinä kutsut minua hyväksi? Ei ole kenkään hyvä paitsi yksin Jumala», – niin kuinka madame Blavatsky enemmän kuin kukaan toinen ihminen odottaisi suitsutuksia ja kunnianimityksiä niiden puolelta, jotka ymmärtävät hänen työnsä suuruuden ja merkityksen?

Ihmiskunnan suuri henkinen lunastustyö ¹⁾ pantiin alulle silloin, kun Jumalan henki valtasi Jeesuksen sydämen ja mielen ja teki hänestä Kristuksen. Kaikki myöhempi henkinen lunastustyö on palaamista Kristuksen luo. Sentähden kaikki valkoisen veljeskunnan lähettiläät aina viittaavat siihen Kristukseen, jonka täytyy syntyä meidän ihmisten sydämissä ja joka täydellisenä ilmeni Jeesuksessa Kristuksessa. Sentähden madame Blavatskykin sanoma oli läpeensä mystillisen Kristuksen sanoma.

Madame Blavatsky ilmoitti, kuten muistamme, että kunkin vuosisadan lopulla lähettiläs saapuu maailman valkoisen veljeskunnan puolelta. Kahdeksannellatoista vuosisadalla tämä lähettiläs oli varsinaisesti kreivi de Saint-Germain, vaikka hänellä oli apulaisinaan paljon parjattu Cagliostro y.m. Yhdeksännellättoista vuosisadalla oli lähettiläänä Blavatsky. Ja ken tämän vuosisadan lähettiläs on oleva, sen näkevät ne, jotka elävät vuoden 1975 jälkeen.

Tämä tuleva sanansaattaja saattaa olla suuri opettaja, jos maailma on paremmin kuin ennen osannut käyttää hyväkseen mestarein taholta tullutta henkistä vuodatusta.

Merkit viittaavat, kuten sanottiin, siihen. Ennen kuulumattomalla voimalla leviävät aatteet ihmisten kesken. Ne eivät ole enää filosofista korutavaraa vain, ne vastaavat todella ihmissielujen kaipauksia ja vaatimuksia. Elämme murrosajassa ja toivoa on, että ihmiskunta sulattaa laajemmassa mitassa valkoisen veljeskunnan sanomaa, jos kohta tällä hetkellä vielä pimeältä näyttää.

¹⁾ Sanon »henkinen», sentähden että järjen lunastustyö alkoi silloin, kun maanasaputrat eli ihmisyksilöiden korkeammat minät ruumistuiivat Lemurialla ja Atlantiksella (n.s. »toinen luominen».)

On sentähden ajateltavissa, että syntyy joukkoomme sieluja, jotka antavat teosofisten totuuksien tunkea luihin ja ytimiin ja siten kasvavat opettajiksi ihmiskunnalle. Heidän suotuisa karmansa tarjoaa heille tämmöisen tilaisuuden, jos maailma on valmis heitä kuuntelemaan. Voimme odottaa tällä vuosisadalla useampia suuria neroja eri aloilla, jotka valkoisen veljeskunnan, s. o. Kristuksen hengessä tulkitsevat elämän tarkoitusta sanoin, sävelin, kuvin ja värein.

Jos siten saamme teosofiset ja kristosofiset totuudet vaikuttamaan yksilöiden ja yhteiskuntain elämään, kuinka paljon onnellisemmassa asemassa onkaan silloin oleva kahdennenkymmenennen vuosisadan mestari-lähettiläs verrattuna Saint-Germainiin ja Blavatskyyn! Hänen ehkei silloin tarvitse pukeutua – ei hienon ja sivistyneen hovimiehen eikä loistavilla kyvyillä varustetun seikkailijan muotoon, – vaan ehkä hän kirkkaammin ja puhtaammin saa esiintyä sinä mikä hän on: kuolemattomuuden valtakunnasta kotoisin olevana opettajana.

Niin minulle hänen työnsä kuvastui jouluna 1908, jolloin sairaana maatessani näin välähdyksiä ihmiskunnan tulevaisuudesta. Sentähden sanoin eräässä esitelmässäni helmikuussa 1909: »Itse asiassa teosofinen liike valmistaa maaperää sille uudelle uskonnolle ja sivistykselle, joka on näkevä päivänvalon kuudennessa alarodussa. Pohjois-Amerikassa tulee – emme tiedä kuinka pitkän tai kuinka lyhyen ajan perästä – esiintymään suuri opettaja, joka perustaa uuden maailmauskonnon». (Uuden ajan aamunkoitteessa, s. 21.) Aikaa en määritellyt tarkemmin, sillä kysyin itseltäni: olisiko mahdollista, että jo tällä vuosisadalla valmistuisimme vastaanottamaan niin suurta uutta sysäystä? Ja sentähden ajattelin mahdolliseksi, että uusi aika alkaisi vasta 2075 tai myöhemmin, – vaikken kieltänyt hengessäni kaikkia mahdollisuuksia tältäkin vuosisadalta.

Kun sitten kuulin Mrs. Besantin sanoman Kristuksesta, sekaannuin hetkeksi ja käytin itse joskus nimitystä Kristus tulevasta lähettiläästä. Mutta Idän Tähti hämmästytti minua ja pian huomasin, että Kristuksen odottaminen lepäsi löyhällä pohjalla. Enkä jaksanut uskoa maailmanopettajan pikaiseen tuloon, koska muistin H. P. Blavatskyn sanat oppilailleen: »älkää luulko, että mestarit lähettävät ketään maailmaan ennen vuotta 1975». Mitä taas siihen kaikkeen tuli, mikä oli totta ja kaunista Idän Tähtien liikkeessä, sisältyi se jo itse teosofiseen liikkeeseen.

Pekka Ervast.

(Ruusu-Risti 1923 Syyskuu N:o 7, s. 251-259)